

ПОЛОЖЕННЯ

про критерії оцінювання компетентності здобувачів вищої освіти з навчальних дисциплін, що забезпечуються кафедрою кримінології та кримінально-виконавчого права

1. Загальна характеристика оцінювання компетентності здобувачів вищої освіти за Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою

У 1999 році в м. Болонья підписано декларацію про створення єдиного європейського освітнього простору, яка дала старт відомому нині Болонському процесу. За 10 років його існування кількість країн, які приєдналися до нього, зросла з 29 до 47. З 2005 року приєдналася й Україна. Згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України від 16.09.2009 № 943 у вищих навчальних закладах України запроваджується Європейська кредитно-трансферна система та її ключові документи (Інформаційний пакет/каталог курсів, «Аплікаційна форма студента», «Угода про навчання», «Угода про практичну підготовку та зобов'язання про якість», «Академічна довідка» та «Додаток до диплома»). Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (з англ. European Credit Transfer System - ECTS) – система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ЄКТС. Система ECTS заснована на оцінюванні всіх видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти (таких як лекції, семінари, проекти, практична робота, самостійне навчання і екзамени), необхідних для досягнення очікуваних результатів навчання.

2. Нормативне підґрунття встановлення рейтингу компетентності здобувачів вищої освіти

Нормативним підґрунтям встановлення рейтингу компетентності є Закон України «Про вищу освіту». Відповідно до статті 50 Закону України «Про вищу освіту» формами організації освітнього процесу є: 1) навчальні заняття; 2) самостійна робота; 3) практична підготовка; 4) контрольні заходи. Вищий навчальний заклад на підставі освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми за кожною спеціальністю розробляє навчальний план, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС,

послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Для конкретизації планування навчального процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, що затверджується керівником вищого навчального закладу (п.4 статті 10 ЗУ «Про вищу освіту»).

Розподіл балів, з яких формується рейтинг компетентності студента, відбувається між поточним контролем (60 балів) та підсумковим контролем (40 балів).

3. Рейтинг компетентності здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни

Рейтинг компетентності здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни, що забезпечуються кафедрою включає *рейтинг компетентності з навчальної роботи* (аудиторна робота та самостійна робота) та *рейтинг компетентності з підсумкового контролю* (контрольні заходи). Що відповідає пропорції за 100-бальною шкалою.

Якщо здобувач вищої освіти виявляє бажання займатися науковою роботою, то йому додатково до підсумкового рейтингу компетентності з дисципліни можуть бути зараховані *бали наукової роботи*. У разі зарахування додаткових балів за результатами наукової роботи загальний рейтинг компетентності здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів¹.

Якщо сумарний рейтинг компетентності здобувача вищої освіти складає менше 60 балів він вважається таким, що має академічну заборгованість.

4. Рейтинг з навчальної роботи здобувача вищої освіти

Відповідно до структури навчального плану навчальна робота складається з *аудиторної роботи* (лекційні, практичні, семінарські заняття) та *самостійної роботи*.

Оцінювання компетентності з навчальної роботи здобувача вищої освіти з дисципліни здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне навчальне заняття та виставлення балів від 0 до 5. Важливо пам'ятати, що бали це не число, що отримуються в результаті вимірювань і обчислень, а приписане оціночне судження. Виставляючи бали, науково-педагогічний працівник має їх обґрунтувати, керуючись логікою та існуючими критеріями (табл. 1).

¹ Тобто даний рейтинг є додатковим і у разі перевищення 100 бальної шкали зменшується на ту кількість балів які її перевищують. Наприклад, *рейтинг компетентності з навчальної роботи* (аудиторна робота та самостійна робота) – 55 балів, *рейтинг компетентності з підсумкового контролю* (контрольні заходи) – 35 балів, *рейтингові бали за наукову роботу* – 20 балів, сума $55+35+20=110$, *загальний рейтинг компетентності* здобувача вищої освіти 100 балів.

**Характеристика оцінювання рівня
компетентності здобувача вищої освіти**

Бали	Критерій оцінювання компетентності
0	Незадовільний рівень компетентності. У здобувача вищої освіти відсутні знання навчального матеріалу або він відмовляється відповідати на запитання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.
1 ²	Мінімальний рівень компетентності. Здобувач вищої освіти має <i>фрагментарні знання</i> , що базуються на попередньому досвіді. Не здатен формулювати визначення понять, класифікаційні критерії та тлумачити їхній зміст. Не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.
2 ³	Недостатній рівень компетентності. Здобувач вищої освіти має <i>безсистемні знання</i> , допускає формально-логічні помилки при формулюванні понять, класифікаційних критеріїв та їхньому тлумаченні. Хаотично і невпевнено викладає матеріал, не здатен відділяти головне від другорядного, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.
3	Достатній рівень компетентності. Здобувач вищої освіти має <i>базові знання</i> з навчальної дисципліни. Формулює юридичні поняття, класифікаційні критерії, але допускає інтерпретаційні помилки. Може виокремити ознаки явища та їх охарактеризувати (риси, властивості, аспекти). Відповідь надається за одним джерелом навчальної літератури. При відтворенні знань застосовує репродуктивний тип мислення, відсутнє системне викладення навчального матеріалу. Не вміє доказово обґрунтовувати свої судження, допускає неточності при використанні знань для вирішення практичних завдань.
4	Добрий рівень компетентності. Здобувач вищої освіти має <i>грунтовні знання</i> навчального матеріалу, але під час відповіді допускає незначні помилки. Володіє категоріально-понятійним апаратом та здатен використовувати знання для вирішення практичних завдань. Може охарактеризувати склад (зміст) явища (або внутрішню побудову явища) та його елементів. Може обґрунтувати призначення явища, яке конкретизується у його функціях (напрямках впливу на інші явища). Може навести подібність та відмінність з іншими спорідненими та протилежними явищами. Відповідь надається за декількома джерелами навчальної

² Здобувачу вищої освіти слід пам'ятати, що отримання зазначеного балу негативно впливає на загальний рейтинг компетентності і може привести до академічної заборгованості.

³ Здобувачу вищої освіти слід пам'ятати, що отримання зазначеного балу негативно впливає на загальний рейтинг компетентності і може привести до академічної заборгованості.

	літератури, з посиланням на нормативно-правові акти та наведенням прикладів. При відтворенні знань застосовує продуктивний тип мислення.
5	Відмінний рівень компетентності. Здобувач вищої освіти має <i>системні знання</i> глибоко і повно засвоїв увесь навчальний матеріал, в якому легко орієнтується, володіє категоріально-понятійним апаратом, вміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Може навести особливості інтерпретації правових явищ в різних теоріях, загальне та відмінне в різних позиціях вчених, як в національному так і в міжнародному та європейському праві (в межах часу, предмету, простору). Здатен обґрунтувати перспективи розвитку правових явищ в Україні. Відповідь надається на основі знань державних програм, концепцій, проектів нормативно-правових актів, а також наукових досліджень вітчизняних та закордонних вчених. Даний рівень компетентності передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення. При відтворенні знань застосовує евристичний тип мислення.

Рейтинг компетентності з навчальної роботи здобувача вищої освіти, з дисципліни, визначається шляхом встановлення середньоарифметичного балу здобувача вищої освіти, отриманого на семінарських та практичних заняттях з урахуванням роботи на лекційних заняттях та самостійної роботи протягом опанування навчальної дисципліни і помноженого на коефіцієнт K_1 ($K_1=60:5=12$) з округленням результату до цілого числа.

Середній бал здобувача вищої освіти визначається шляхом додавання усіх балів отриманих на семінарських та практичних заняттях з урахуванням роботи на лекційних заняттях і самостійної роботи протягом опанування навчальної дисципліни, поділених на кількість відповідей здобувача вищої освіти з округленням результату до десятих (наприклад 3,8 або 4,5)⁴. При визначенні середнього балу здобувача вищої освіти необхідною умовою його зарахування є те, що відповідні бали мають бути отриманні здобувачем вищої освіти не менше як на 50% занять з навчальної роботи. У разі не виконання зазначеної умови або коли середньоарифметичний бал менший 2,5, здобувач вищої освіти вважається таким, що має академічну заборгованість, яку зобов'язаний ліквідувати шляхом відпрацювання тем програми навчальної дисципліни, з яких не має відповідних балів.

⁴ Наприклад, з дисципліни навчальним планом передбачено 5 семінарських та практичних занять. Для того щоб не мати академічної заборгованості здобувач вищої освіти має відповідати більше ніж на 50% заняттях, тобто на 3 парах. Отже, виконуючи зазначену вимогу він працював на першому занятті і отримав 3 бали, на другому занятті він не підготувався і отримав 0 балів (які в подальшому пересклав на 4), на третьому занятті здобувач вищої освіти був відсутній на занятті (з поважних причин) і отримав «Н», яку в подальшому пересклав на 3 бали, на останньому отримав – 4 бали. Середньоарифметичний бал складає загальна сума балів поділена на кількість оцінок $(3+0+4+3+4):5=2,8$. Відповідно рейтинг компетентності з навчальної роботи здобувача вищої освіти $2,8 \times 12 = 33,6 \approx 34$.

5. Рейтинг з підсумкового контролю здобувачів вищої освіти

Відповідно до навчального плану підсумковий контроль з навчальних дисциплін, що забезпечуються кафедрою передбачений у формі екзамену або заліку.

Залік або екзамен із перевірки компетентності з навчальних дисциплін, що забезпечуються кафедрою складається письмово або усно за білетами підсумкового контролю, які пропонуються здобувачу вищої освіти. Максимальна кількість балів з підсумкового контролю становить 40 балів.

Кількість білетів підсумкового контролю має перевищувати кількість здобувачів вищої освіти у навчальній групі не менше ніж на 5 одиниць. Кількість питань в білеті підсумкового контролю з навчальних дисциплін визначається кафедрою з урахуванням специфіки дисципліни⁵.

Оцінювання компетентності здобувача вищої освіти під час підсумкового контролю здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне питання. Виставляючи рівень компетентності, науково-педагогічний працівник має його обґрунтувати, керуючись логікою та існуючими критеріями (табл. 1).

Рейтинг компетентності з підсумкового контролю здобувача вищої освіти визначається шляхом встановлення середньоарифметичного балу здобувача вищої освіти, отриманого за кожне питання білету підсумкового контролю, що помножене на коефіцієнт K_2 ($K_2=40:5=8$) з округленням результату до цілого числа.

Середньоарифметичний бал здобувача вищої освіти з підсумкового контролю визначається шляхом додавання усіх балів, отриманих за кожне питання білету підсумкового контролю, поділених на кількість питань білету з округленням результату до десятих (наприклад, 3,8 або 4,5)⁶.

6. Рейтинг наукової роботи здобувача вищої освіти

За результатами семестрової наукової роботи здобувача вищої освіти рейтинг компетентності з дисципліни може бути підвищений з урахуванням рівнів результативності такої роботи.

Рейтингові бали за наукову роботу нараховуються з урахуванням рівнів результативності цієї роботи. Відповідні значення рівнів та додаткові бали визначаються згідно з таблицею (табл. 2).

⁵ Наприклад, два теоретичних питання, одне практичне, одне питання з переліку питань що виноситься на самостійну роботу.

⁶ Наприклад, здобувач вищої освіти відповідаючи на питання білету підсумкового контролю, за перше питання отримав 3 бали, за друге 4 бали, за третє 5 балів. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання екзамену – $(3+4+5) \div 3 \times 8 = 32$.

**Характеристика оцінювання рівня творчих досягнень
здобувача вищої освіти**

Результати творчої роботи здобувача вищої освіти	Рівень результативності та додаткові бали
Стаття у факультетському (інститутському) збірнику, призове місце на конкурсі наукових робіт факультету (інституту), приз за експонат на виставці курсантських (студентських) робіт, доповідь на факультетській (інститутській) науковій конференції та ін.	I рівень, факультетський (інститутський) – 5 балів
Ті ж досягнення на заходах академічного рівня, прийняття до розгляду заявки на патент та ін.	II рівень, академічний – 10 балів
Ті ж досягнення на заходах міжвузівського рівня чи МОН, МВС декілька досягнень II рівня, участь у республіканських виставках, національних олімпіадах, отримання державного патенту, заявка на закордонне патентування.	III рівень, міністерський, міжвузівський – 15 балів
Статті в міжнародних збірниках та журналах, доповіді на міжнародних конференціях і семінарах, участь у міжнародних олімпіадах, конкурсах та виставках, отримання закордонного патенту.	IV рівень, міжнародний – 20 балів

7. Фіксація результатів компетентності здобувачів вищої освіти

Для занесення результатів компетентності здобувачів вищої освіти у відомість обліку успішності, залікову книжку здобувача вищої освіти використовується таблиця співвідношення між рейтингом компетентності здобувача вищої освіти та ECTS оцінками (табл. 3).

Співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти та ECTS оцінками

Оцінка ECTS	Визначення оцінки ECTS	Рейтинг здобувача вищої освіти бали
A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 - 100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	85 - 89
C	ДОБРЕ – у загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75– 84
D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	66 - 74
E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	60 – 65
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно працювати перед тим, як отримати позитивну оцінку	35 - 59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота	0 - 34

**Завідувач кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права
полковник поліції**

Ю.О. Левченко